

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. V. De Principiis generalibus ad Virtutes Theologicas pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui post mortem comperitur, furta aut homicidia in vita commisisse, non debere propterea in patibulo suspendi, aut rotæ implecti, uti communis praxis habet.

Deducitur 2. Eum, qui vivus justam causam dederat suis, aut aliis criminibus, ut capitis pœnam sustineret, non debere mortuum eandem pœnam sustinere, uti communiter sentiunt Doctores.

Deducitur 3. Eum, qui propter certa delicta in vita infamissimè proclamari & haberi meruit, non esse ut secunda morte tractandum juxta eosdem Doctores.

ARTICULUS V.

Principiis generalibus ad virtutes Theologicas pertinentibus.

§. I.

DE FIDEI PRINCIPIIS.

PRINCIPIUM I.

Non debet esse suspecta veritas, quam revelasse summa judicatur veracitas.

Sensus.

Hoc est, quando quis sufficientia habet motiva, ob quæ libenter judicare possit, doctrinam aliquam vel propositionem à Deo esse revelatam, hoc ipso obligatur, ut nullatenus amplius de eo dubium admittat, sed, si quidem assentiri non velit, vel debeat, firmissimum Fidei assensum eliciat.

Authoritas.

Desumptum est tum ex S. Scriptura, ubi Deus passim testatur se veritatis. ps. 39. Deus verax ad Rom. 3. non mentiri se Tit. 1. & Num. 23. dicitur; tum ex SS. Patrum & Theologorum unanimi consensu.

Ratio.

Quia hoc ipso, quòd Deus sit summa & essentialis veritas, meritò locutio illius & revelatio infallibilis, verbum veritatis Eph. & Jac. 1. dicitur, atque adeò assensum quoque appreciativè summum & firmissimum meretur. Unde S. Basilius in moral. reg. 8. c. 2. ait, Majorem auctoritatem haberi verbis Domini, quàm ulli quantumvis certissimæ auctoritatis nostri expletioni.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Quidquid in S. Scriptura revelatum est, firmissimè credendum esse, cum hanc esse verum verbum Dei, communi Ecclesiæ & Conciliorum definitione conclusum sit.

Deducitur 2. Etiam Traditiones Apostolicas & Ecclesiasticas simili assensu credendas esse; nam, ut S. Epiphanius hæres. 61. rectè advertit, non omnia à divina Scriptura accipi possunt; quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in Traditione per vocem Apostoli tradiderunt, quemadmodum etiam Apostolus, sicut tradidi vobis: & alibi: Sic doceo, & sic tradidi in Ecclesiis.

Deducitur 3. Ecclesiæ quoque & Conciliorum approbatorum definitiones pro articulis Fidei habendas esse, cum Ecclesia sit Dei vivi columna & firmamentum veritatis, ut S. Paulo 1. ad Tim. 3. idemque de Conciliis sit sententia, uti S. Leo 1. Epist. 78. ad Leonem Imp. his verbis clarè indicavit: *De rebus & apud Neceam, & apud Chalcedonem (quæ Deo placuit) definitis nullum audentis inire tractatum, quàm dubia vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum Sanctum præstitit Auctoritas.*

PRINCIPIUM II.

Sine Fide impossibile est placere Deo.

Sensus.

Hoc est, nisi quis Adultus firmissimè credat, Deum esse potentem rerum Supernaturalium Authorem existere, & Remuneratorem esse, atque adeò malis supplicium æternum, bonis vitam & præmium æternum tribuere, nulla ratione salvari possit.

Idemque sentiendum, si ea, quæ in Symbolo Apo-
stolico continentur, aut ratione status quivis scire tenetur,
sufficientem propositionem, saltem quoad substantiam
credat.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura Hebr. 11. ubi Fides dici-
tur operandarum Substantia rerum; additurque, quod crede-
re oporteat accedentem ad Deum, quia est, & quia inquirenti-
bus se Remunerator est; unde hæc duo saltem objecta se-
ntium communiorem Theologorum necessaria sunt ne-
cessitate medii; reliqua verò de necessitate præcepti neces-
saria esse, ex ipsius Christi testimonio colligitur Marc. 16. di-
ctus: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui
vero non crediderit, condemnabitur.*

Ratio.

Quia cum duo sint officia Christianæ justitiæ, scilicet
abstinere à malo, & facere bonum, nemo hæc facile imple-
re, nisi crederet existere Deum tam malorum, quam bono-
rum operum Remuneratorem & vindicem esse; sed neque
officio Christiani commodè satisfacere potest, nisi ea, quæ in
Christiana lege velut primarii Articuli continentur, & ad
salutem suam requiruntur, firmissimè credat.

Praxis.

Hinc deducitur 1. juxta communiorem doctrinam non
esse necessarium necessitate medii, ut *Mysterium SS. Trinitatis*
& *Incarnationis* explicitè credantur, cum hæc necessitas
neque ex rei natura, neque ex S. Scriptura, Patrumque tradi-
tione sufficienter ostendi queat; & sine fundamento asserti
non debeat, quòd Gentibus, in d. & Christianis à natiuitate
caecis, mutis & cæcis per internam revelationem revelentur
omnia, quæ ad SS. Trinitatem, & Incarnationem spectant,
omninoque necessaria sunt, uti rectè Laym. l. 2. tit. 1. c. 8. cum
communiori discurrit.

Deducitur 2. Negativum præceptum non dissentiendi,
& non dubitandi de articulis Fidei sufficienter propositis,
omni tempore, & respectu omnium articulorum esse neces-
sarium, uti unanimiter docent Theologi.

Deducitur 3. Affirmativum præceptum non omni tem-
pore,

ore, sed tunc tantum obligare, quando post rationis usum obtentum primò articuli Fidei sufficienter proponuntur; aut ad tentationem vincendam; aut ad alios actus supernaturales virtutum, Spei caritatis, Religionis, Pœnitentiæ, &c. faciendos Fides velut Fundamentum illorum est necessaria, iterum Laym. l. c. c. 10. cum communi docet.

PRINCIPIUM III.

Corde creditur ad Iustitiam, ore autem confessio fit ad Salutem.

Sensus.

Hoc est, ad hoc, ut quis Iustitiam Christianam ac gratiam obtinere possit, sufficit per se quidem, ut corde seu mente actus Fidei internus eliciatur; nonnunquam tamen et præcepto Dei etiam externæ Fidei Professio sub gravi peccato faciendâ est, atque aded, nisi fiat, salus obtineri non potest.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura ad Rom. 10. & communis Sensus Doctorum, imò & ex ipsius Christi testimonio Luca 9. dicentis: *Qui me erubuerit, & sermones meos, hunc Filium hominis erubescet.*

Ratio.

Quia nisi fidem hanc, quando opus est, exterius confiteatur, vel hoc facit, quia etiam interius falsam credit, & tunc infidelis est; vel certè ficto duntaxat animo simulat se à vera Fide & Religione alienum, & tum mentitur in re gravissimum, utpote contra veritatem divinitus revelatam, quemadmodum Laym. l. c. c. 11. discurret.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Necessariam esse hanc externam Fidei professionem, quotiescunque vel Dei honor & cultus, vel Proximi utilitas, vel propria salus requirit, uti cum S. Theologia communiter docent Theologi, teste Laym. l. c.

Deducitur 2. si Magistratus aut Persona publica de Fide ac Religione examinet, non posse eam in tali casu negare.

...dissimulari; quia talis negatio vel dissimulatio cum Re-
...Christianæ detrimento, publicoque scandalo con-
...foret.

Deducitur 3. Non licere ad dissimulandam fidem idolo-
...nectere, aut alia signa directè ad profitendam falsam
...igionem instituta adhibere; quia hac ratione formali-
...fides propria negaretur; aliud est, si vestimenta dunta-
...quibus Gentes discerni solent, aliquis portaret; hoc
...licitum esse ob gravem causam communiùs sentiunt
...logi, teste Layman. l. c.

§. II.

DE SPEI PRINCIPIIS.

PRINCIPIUM I.

Spes, quæ videtur, non est Spes.

Sensus.

Hoc est, si objectum jam præsens est (sic enim hic no-
...Spei sumitur, scilicet pro ipsa re sperata) non potest
...Spei terminare, utpote quæ perinde, ut Fides, circa ob-
...non apparentia versatur, ut rectè notat Laym. l. 2. tr.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura ad Rom. 8. ubi addit Aposto-
...nam quod videt quis, quid sperat? si autem, quod non vi-
...speramus, per patientiam operamur.

Ratio.

Quia spes tantum accidentaliter & formaliter differt
...desiderio efficaci, quatenus scilicet desiderium præcisè ten-
...bonum absens ut possibile; Spes verò in illud quæ ar-
...tendit; atque adeò firmitatem quandam desiderio super-
...propter perspectam obtinendi facultatem; ergo cum
...bonum absens ferri debeat, & hoc nondum videatur, aut
...debetur, merito dicitur, spem, quæ videtur, non esse spem.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Spem evacuati in Patria, & in Beatis
non

non esse, saltem secundum actum ejus primum, qui est exspectatio certa beatitudinis aeternae per media divinitus ordinata; qui enim jam possidet aeternam beatitudinem, illam amplius non exspectat, atque adeo nec sperat, ut S. Thomas 2. 2. q. 18. a. 2. Quamvis valde probabiliter dicatur, habitum Spei in altera vita saltem quoad substantiam manere, & quosdam actus exercere posse, videlicet desiderium & exspectationem corporis gloriosi, ut Suar. de virt. Theol. tit. 1. l. 8. & Ferd. de Castro Palao p. 1. tit. 5. disp. unic. pu. 3. a. 1. docent.

Deducitur 2. Animas in Purgatorio existentes affectum Spei propriissimum elicere posse, quia illis beatitudo citius sensus, possibilis, & difficilis acquisitu. Et licet de illa cogitanda certa sint, certitudo tamen ista non tollit spem, sed tantum anxietatem & turbationem, uti iterum S. Thomas 2. 2. q. 18. a. 3. in fine corp. & cum eo Suar. Coninck. & alii docent.

Deducitur 3. Eum, cui sua reprobatio à Deo revelata est, licet juxta communioem sententiam desperare possit, quòd in tali casu hoc ipso, quòd beatitudo ut bonum possibile repraesentaretur, spes in illud cum auxilio Dei acquirendum tendere amplius non posset. Hinc B. Zeno S. fide, & spe, &c. ait: *Tolle spem, & artes, virtutesque nunc cessabunt. Tolle spem, & intercepta sunt omnia.*

PRINCIPIUM II.

Spes non confundit.

Sensus.

Hoc est, sperantem non fallit, nec frustratur, sed certò ad asecutionem rei à Deo speratae perducit, si legitime sit concepta, uti Maldonatus interpretatur.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura ad Rom. 5. & commentariis SS. Patrum sensu, inter quos S. Hieronymus, nemo, ait, in peccatis missis veritatis dubitet; sit homo, qui esse debet, & mox ei addentur omnia, propter quem facta sunt omnia.

Ratio.

Quia sic & Fides persuadet, quâ verbo Dei, qui veritas

hanc revelavit, credimus: tum Spes in Fidelitate Dei
confidens: tum caritas, quâ Deus diligitur, & vicissim dili-
gere meritò creditur, atque ad eò omnia ad salutem necessa-
ria media suppeditare. Quæ omnia breviter complexus S.
Bernardus S. 3. de 7. panib. tria, inquit, considero, in quibus tota
vita consistit, caritatem adoptionis, veritatem promissionis,
certitudinem redditionis.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Absolutum hoc iudicium; *Certa &*
infallibilis fide credo, me vitam æternam consecuturum: non
iudicium Fidei aut Spei Theologicæ, sed falsam Hæretico-
peruasionem, in qua inanis præsumptio fundatur, ut re-
fertur Laym. l. c. quia nemo sine revelatione certus est, se
gratia Dei, legis mandata observare, & nullo etiam
sacro peccato mortali teneri juxta Eccl. 9. Hinc certitudo
sive infallibilis expectatio, beatitudinis non potest esse
solida.

Deducitur 2. Desperationem meritò inter gravissima
peccata numerari, quia Deum credit, aut non esse omnipo-
tentem, ut possit: nec infinitè sapientem, ut sciat; aut certè
summè bonum & fidelem, ut velit promissis stare, & ju-
stus.

Deducitur 3. Etsi Deus non semper largiatur id, quod
petatur, non tamen propterea dici posse, quòd spes confundat,
sicut SS. Patres sapienter advertunt, sæpe Deus non exau-
dit ad voluntatem, ut exaudiat ad sanitatem. Et, teste S.
Bernardo, post orationem debito modo peractam unum in-
stantanter sperare possimus, aut id scilicet, quòd petimus;
sed non, quòd melius est.

§. III.

DE CARITATIS PRINCIPIIS.

PRINCIPIUM I.

Non inest operationi Bonitas, cui deest meriti
radix Caritas.

Sensus.

Hoc est, nisi actus aliquis de se non positivè malus pro-
cedat

cedat à Caritatis divinæ habitu, vel nudè in subiecto existente, ut sufficere putat Vasquez à Laymanno cit. l. 2. tr. 3. c. 1. vel saltem actum talem elicente aut imperante, ut S. Thomas alii communius cum eodem Laym. arbitrantur, non erit meritorius gratiæ in hac vita, & gloriæ in altera.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura 1. Cor. 13, ubi dicit apostolus; Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Item ex S. Thoma. 1. 2. q. 114. a. 4. & 2. 2. q. 23. a. 8. & comuni Theologorum doctrina docente, caritatem esse formam reliquorum virtutum.

Ratio.

Quia, ut S. Thomas argumentatur, Sapientissimus Deus ita ordinavit, ut finem vitæ æternæ, quæ in comprehensione ac fruitione summi boni consistit, homo viator non mereatur, nisi per actum liberæ voluntatis proportionatum, videlicet quo feratur in ultimum finem, summumque bonum per modum unionis & amicitiae; atqui iste motus proprius est caritatis, ergò. Non desunt tamen, qui cum Valentia, Medina, & aliis doceant, sufficere, si per primum & unicuique actum caritatis, homo in Deum tanquam ultimum supernaturalem finem, & summum bonum suum referat, ad viam mercedis tribuendam.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Nullum actum ex natura sua malum meritorium esse posse, uti unanimiter docent Theologi, cum talis actus ordinari non possit ad ultimum finem, sed potius abducatur ab illo.

Deducitur 2. Neque actum de se bonum, si in gratiam non fiat, meritorium esse vitæ æternæ; cum is, qui non diligit, maneat in morte, uti S. Joannes 1. c. 3. testatur, atque adeo opera quoque ipsius mortua esse necesse sit.

Deducitur 3. Opera de se bona, etiam si peccati venialis malitiam adjunctam habeant, adhuc à caritate imperari, atque adeo meritoria esse posse, eò quòd peccata venialia licet minuant aliquo modo caritatem, non tamen omnino tollant.

PRINCIPIUM II.

Qui non diligit, manet in morte.

Sensus.

Hoc est, qui vel aliquid agit, quod dilectioni & amici-
dei contrarium est, vel certe non elicit actum dilectio-
nis, quando ad id præcepto adstringitur, manet in
morte, aut non acquirit, gratiam, si nunquam habuit;
autem perdit, si eam prius habuit.

Authoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura 1. Joann. c. 3. & ex com-
muni sententia Theologorum.

Ratio.

Quia cum Deus sit summum bonum, & ultimus finis
naturalis, æquum est, ut nunquam odio habeatur ab
homine, sed, cum in hac vita continuo dilectionis actus ex-
erceri non possit, saltem certis temporibus ejusmodi actum,
quod à Deo exigitur, exerceat.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Præceptum dilectionis Deut. 6. pro-
batum, quo Deus dixit: *Diliges Dominum Deum tuum ex
toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua, &
ex totis viribus tuis*: non esse impossibile, cum S. Joanne te-
stetur, c. 5. Hæc sit caritas Dei, ut mandata ejus custodiam,
quæ mandata ejus gravia non sunt.

Deducitur 2. Juxta probabilem Laymanni l. c. c. 2. & a-
liorum sententiam probabile esse obligari hominem, ut post
rationis usum, & ultimum finem supernaturalem
sequatur non diu differat, dilectionis divinæ actum elice-
re, ut S. Thomas ait, præceptum de Deo diligendo
sequitur tanquam primum principium ad servandas
mandata in Decalogo contentas, atque adeo merito ho-
minem diu morari debeat, quin hoc principium ponat.

Deducitur 3. Etiam tunc probabiliter ad actum dile-
ctionis exerceendum hominem obligari, quando periculum
imminet, ne alioqui in odium Dei labatur, aut à tenta-
tione

Kk

tionis

tione superetur. Item quando ob Confessarii defectu actum contritionis eliciendum obligatur.

PRINCIPIUM III.

Caritas incipit à seipso.

Sensus.

Hoc est, qui seipsum ordinatè cupit diligere, debet ipsi potius consulere, & providere, quàm alteri, si non potest utrique simul providere, nisi damnum illud, quod patitur alteri potius, quàm sibi providendo, commodo longè magis compensetur.

Authoritas.

Desumptum est ex Glossa supra cap. nisi specialis. & author. & usu pallii. Item super cap. licet. 3. de supplic. negligentia Prælat. illudque defendit Barbosa axiom. cum plurimis aliis.

Ratio.

Quia, quò quisque conjunctior est alicui, tanto arctius vinculo obligatur ad illi subveniendum; constat autem minime alicui magis conjunctum esse, quàm sibi juxta commune adagium, quo dicitur: *Proximus quisque sibi*; & ordinata caritas dicitur sibi ante omnes consulendum; quod Christus ipse Marc. 8. indicavit, dum dixit: *Quid proderit Homini, si totum mundum lucretur, & detrimentum suum me sua faciat?*

Praxis.

Hinc deducitur 1. Quemlibet obligatum esse, seipsum potius gratiam & gloriam velle, quàm reliquis omnibus; quia norma & regula diligendi Proximum est amor sui ipsius juxta illud Christi Matt. 22. *Diliges Proximum tuum sicut teipsum*; atque adeò merito dilectio sui ipsius præferenda est, uti S. Thymas 2. 2. q. 26. 2. 4. & cum Suar. Valent. Coninck & alii docent.

Deducitur 2. Non posse aliquem in communi peccata vitam suam alienæ postponere, si sit in peccato mortali constitutus, & jacturam vitæ æternæ timeat, uti iterum con- niunt Theologi.

Deducitur 3. Non esse contra ordinatam caritatem, si nullius peccati gravioris sibi conscius, pro altero moribatur; aut sua omnia opera satisfactoria pro animabus mortuorum offerat, quia damnum, quod inde patitur, aliunde compensatur, scilicet per gloriam majorem, quam in altera propter ejusmodi caritatem acquirit.

PRINCIPIUM IV.

Diliges Proximum tuum, sicut teipsum.

Sensus.

Hoc est, si vis mandatum caritatis de diligendo Proximum complere, eum perinde ut teipsum considera, atque adeo, quod tibi vis, aut non vis fieri, illud & tu facito, vel non facito; nam, ut S. Prosper l. 3. de vit. contempl. rectè dixit, caritas proximi, ut bonum, quod tibi conferri vis, vel conferas proximo: & malum, quod tibi nolis accidere, nolis & conferas.

Autoritas.

Desumptum est ex S. Scriptura Lev. 19. Item Eccl. 3 1. ubi dicitur: *Intellige, qua sunt Proximi tui ex teipso.* Super qua eleganter Ludovicus granat. in tit. Amor prox. sic loquitur: Nihil brevius, nihil utilius dici potuit; quidquid proximo conferas, sive latum, sive triste aliis evenit, ad te transiit, & te Proximi tui loco constitue; tunc enim illius proxi-
mitatem & miseriam velut tuam duces.

Ratio.

Quia, cum Proximus noster sit imago Dei & membrum corporis, scilicet Ecclesie, merito eadem, qua Deum diligimus, caritate diligendus est, uti sat clarè S. Joannes 14. indicavit, dum dixit: *Si quis dixerit, quoniam diligis fratrem suum, & fratrem suum odit, mendax est; qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo diligit?*

Praxis.

Hinc deducitur 1. ante omnia cooperandum esse, ubi cooperari potest, ad salutem Spiritualem Proximi; nam, ut rectè Augustinus t. 1. de mor. Eccl. advertit, non diligis Proximum

ximum tuum, sicut te ipsum, si non ad bonum, quò ipse te adducis.

Deducitur 2. Quemvis obligari ad bona sua Proximorum in gravi necessitate constituto communicanda; nam, ut Gregorius rectè dixit in hom. quòdam, minus Proximum mare convincitur, qui non cum eo in necessitate, illius etiam ea, quæ sibi necessaria sunt, partitur; intellige, si non æquitas utriusque sit necessitas.

Deducitur 3. Inimicis facillè condonandam esse offensam, quàm offenderunt, cum eidem quisque sibi etiam fieri voluit, & ideo Christus in oratione Dominica orare nos voluit: *Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.*

ARTICULUS VI.

De Principiis ad Iustitiæ virtutem pertinentibus.

§. I.

DE PRINCIPIIS JUSTITIÆ IN
GENERE.

PRINCIPIUM I.

Cuique jus suum tribuendum.

Sensus.

Hoc est, nemo prohibendus est, quò minus fructus potestatis directæ, quam habet ad aliquid faciendum, possidendum, vel acquirendum ratione æqualitatis servandæ vel faciendæ inter se & alios.

Authoritas.

Desumptum est ex Ulpiano in l. 10. ff. de Just. & Interd. ubi definit Justitiam, aitque esse constantem & perpetuam voluntatem cuique jus suum tribuendi. Item ex S. Theodoro q. 85. a. 1. & Arist. 5. Eth. c. 2. ac communi sensu Theologorum.